

Forn de calç de Can Garrigosa

Matadepera

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Bosc de Can Garrigosa
Emplaçament Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac
Alçada: 645

Coordenades:

Latitud: 41.63765
Longitud: 2.00017
UTM Est (X): 416728
UTM Nord (Y): 4610029

Classificació

Número de fitxa 08120 - 215
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: L'olla del forn es manté net de vegetació, però no conserva la boca.
Protecció Inexistent
Accés Díficil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08119A001000340000YP
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dj., 18/02/2021 - 08:31

Descripció

Forn de calç situat a mà dreta, del corriol que travessant per entremig del bosc, surt des de Can Garrigosa fins a Can Bofí. L'accés es fa, un cop arribats al mas, pel camí de mà esquerra, en direcció a Can Pèlcs, que travessa la el filat de tancament de la casa amb els Plans on actualment hi ha cavalls. Un cop arribats al final del filat, deixar el camí principal per endinsar-se, per un corriol que surt a mà esquerra fins al forn (abans de creuar el torrent).

Està excavat en un talús natural que fa el terreny. És de planta circular, (3'70 metres de diàmetre per gairebé 2'60 metres d'alçada. La boca del forn o fogaina està gairebé desapareguda, tot i que encara en queden algunes restes visibles; estava orientada en direcció nord-est.

Observacions:

A la part davantera i en direcció nord, on s'inicia un corriol més estret, s'observen nombroses restes de teula i maó.

Història

Els forns de calç són construccions que es troben arreu de Catalunya i en nombre important al municipi de Matadepera. Fets de pedra, maó i fang o morter de calç, al seu interior es feia una combustió de llenya per a obtenir calç. Aquest material era emprat en la fabricació del morter de calç, indispensable per a la construcció (barrejant-lo amb aigua i sorra). També servia per impermeabilitzar les cisternes i els safareigs, així com per desinfectar. També tenia un ús agrícola per a desinfecció de paràsits de la terra, o per ensulfatar les plantes contra les plagues.

El procés de transformació de la pedra en calç es feia per combustió, mitjançant un pou o olla, de planta circular i alçat cònic, excavat dins d'un marge o parcialment a la roca. Es necessitaven temperatures entre els 800° C i els 1.000 °C perquè el carbonat càlcic s'alliberés de l'anhídrid carbònic i passés a òxid de calci. Però per aconseguir aquest procés, es necessitava una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'un tres mesos i començaven entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles eren més escadusseres.

Primer de tot, es necessitava combustible, que s'obtenia desbrossant el bosc. El següent pas era el d'arrencar la pedra amb pics, maces, martells, escodes i malls. Després es transportava la pedra i els feixos de branques amb els carros o mules fins al forn. Aquest s'omplia posant de forma circular les pedres depenent de la seva mida, sempre començant per la part inferior i disposant-les damunt del pedrís o banquetta circular que s'hi havia fet prèviament. Aquesta feina era de màxima importància perquè en depenia tota la cuita. Això permetia crear un buit al seu interior, com si es tractés d'una barraca de pedra seca sobre la qual s'aniria omplint fins arribar a la corona, al capdamunt, mentre que aquest buit permetria col·locar i alimentar la cuita en cas de necessitat emprant el gavell; una mena de forca.

Un cop s'encenia el foc, es deixava encès els dos primers dies amb una faixa que es tapava a poc a poc. Se sabia que el forn era cuit quan sortia una flama blanca i les pedres es posaven ben vermelles, com la brasa. Quan aquest procés d'encesa començava ja no es podia aturar fins que el mestre calcinaire donava per bona la cuita.

Calien entre una dotzena i una quinzena de dies per tenir la pedra a punt. Després en calien una vintena més per refredar-se. La calç viva s'apagava llençant-hi aigua, transformant-se així en hidrat de calç o calç morta. Després d'aquest procés ja es podia desenfornar i transportar la calç en carros fins a la seva destinació.

Bibliografia

AJUNTAMENT de Matadepera (2009). Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Matadepera. Tomo IV. Catàleg de Béns.

ARBÓS, Maria; IBARZ, Joan; PIÑOL, Isidre (2003). Els forns de calç a la comarca de les Garrigues. Vida i treball entorn de la producció de calç: Els forners de Tarrés. Col·lecció d'Estudis Locals, Lo Plançó, núm. 3. Editorial Fonoll i Ajuntament de Tarrés.

BALLBÉ i BOADA, Miquel (1988). Matadepera. Pagesos i Menestrals. Ronda Vallesana, 9. Terrassa. Editorial Ègara.

FERRER ALÒS, Llorenç (2015). Eines i feines dels oficis. Edicions Brau. Barcelona.

GRAUS, Ramon i ROSELL, Jaume (2010). Història de la construcció a la Catalunya contemporània. Apunts del curs. Secció d'Història de la construcció del departament de Composició Arquitectònica. Universitat Politècnica de Catalunya.

ROSELL, Jaume i SUBIRATS, Miquel (1987). La producció de calç, ahir. El procés pre-industrial de producció de calç, a la comarca del Montsià. Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

SUADES, Ramon; SENYAL, Jordi (2020). Mapa Interactiu de Sant Llorenç del Munt i serra de l'Obac.

